

jih morajo sedaj zmagovati edino le občine, so krivi, da nimamo ljudskih šol še povsod, kjer jih potrebujemo, in da ni naše ljudstvo bolj vneto za šolo.

Država in dežela sta si pridržali vse zakonodajstvo glede ljudske šole; obiskovanje ljudske šole je ravno tako občna državljanska dolžnost, kakor n. pr. vojaščina, in bilo bi torej tudi edino pravilno, če bi stroške za šolo pokrivali tako, kakor pokrивajo druge državne potrebe.

Kakor za ljudske šole, hoče „Narodna stranka“ skrbeti tudi za meščanske in srednje, pa tudi za obrtne, kmetijske in druge stanovske in strokovne šole.

Sedaj nimamo še nobene slovenske srednje šole, ker sta nam slovensko-nemški spodnji gimnaziji v Celju in Mariboru le v zasmeh. Mi pa hočemo popolne slovenske gimnazije in realke, slovenske meščanske in druge šole, da si bodo mogli naši otroci v svojem maternem jeziku pridobiti potrebno naobrazbo. Le v takih šolah ostanejo naši dečki zvesti sinovi svojega naroda, le iz takih šol se širi prava naobrazba med narodom. Koliko nadebudnih mladeničev nam danes ubijajo in odtujajo nemške srednje šole.

Če sedaj še rečem, da bo zahtevala „Narodna stranka“ tudi slovensko vseučilišče v Ljubljani, je to le naravna posledica zgorajšnjih zahtev. Brez vseučilišča narod ne more obstati, ker ono je najvišja šola, največje ognjišče vse znanosti, odkoder se širijo blagodejni žarki na vse strani. Ono nam izobrazuje profesorje za srednje šole, sodnike, advokate, zdravnike itd. Ako hočejo vsi ti svoje službe vestno izpolnjevati, ako hočejo biti dobri prijatelji naroda in ne le njegovi izžemalci in koristolovci, morajo pač temeljito obvladati naš jezik, oni morajo natančno poznati narodno življenje in navade naroda, kratko: njihova naobrazba mora biti skozinsko narodna. Kdor torej pošteno misli z našim narodom, mora priznati, da mu je slovensko vseučilišče prava življenjska potreba.

(Konec.)

Poziv

udeležencem splošnega učiteljskega shoda v Gradcu dne 2. februarja t. l.!

P. n. udeleženci, ki se peljejo dne 2. februarja v Gradec iz Celja ali mimo Celja, naj uredite to tako, da uporabijo vlak, ki gre ob 7. uri 17 minut iz Celja. Oni tovariši in tovarišice pa, ki se že 1. februarja peljejo v Gradec, naj pa 2. februarja ob pol 12. uri predpoldne pričakujejo na graškem južnem kolodvoru svoje sodruštvo. Potem pa skupno vsi na zborovališčel

Vodstvo

„Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“
v Celju.

Pisarna.

XLVII.

Vprašanje:

Dne 14. novembra 1903. sem vložila utok potom c. kr. deželnega šol. sveta v Trstu za Istro proti odloku ravno istega c. kr. dež. šolskega sveta z dne 23. septembra 1903. na naučno ministrstvo. O odloku na ta utok sem bila obveščena po c. kr. okrajnem šolskem svetu v Kopru z dne 16. oktobra 1903., št. 976, s prilogami A, B, C, D, E in F.

Da pojasnim v nastopnem svoj kritični položaj! V mesecu aprilu 1885. l. sem položila izpit učit. usposobljenja. Prve moje

službe so bile v tržaški okolici, in sicer na Proseku—Kontovelju in v Skednju. Tu sem uživala tudi dve starostni službeni dokladi. Nadalje sem službovala še štiri leta, t. j. od 1894.—1898. istotam. Pred pretekom naslednjih 5 let (za tretjo kvinkvenijo) sem se morala zaradi bolezni odpovedati službi ter jo pretrgati za 9 mesecev. Po preteku tega časa sem nastopila službo v Koprskem okraju na dvorazrednici v Lazaretu. Ker imata Trst in Istra skupno službeno reciprociteto, sem vložila prošnjo na c. kr. okr. šol. svet v Kopru, oziroma na c. kr. deželni šol. svet v Trstu za Istro, da bi se mi pripoznali dotedaj uživani petletnici ter tudi ona leta od 1894.—1898.; ta pa mi prošnjo zavrne, češ, da sem bila iz službe odpuščena. To je isti odlok, proti kateremu sem vložila utok na naučno ministrstvo. Kakor se mora vse uradne dopise poslati potom šol. vodstva na okraj. šol. svet — odtod šele grede na določeno mesto — vložila sem tudi jaz svoj utok potom šolskega vodstva na c. kr. okraj. šol. svet. A glej!

Isti utok je bil vknjižen pri okraj. šol. svetu v Kopru pod št. 1159, 16./11. 1903. Zahtevala sem čez dlje časa rešitev svojega utoka, nakar dobim odgovor, da mi je ta odbit, ker sem službo pretrgala in ker sem bila iz nje odpuščena. Jaz ne bodi lena — sem pozvedovala o zgodovini in potovanju svojega utoka. Izvedela sem pravo, namreč, da ni bil nikdar na Dunaju; to mi je povedal eden članov istega c. kr. okr. šol. sveta. Isti gospod mi je tudi nasvetoval, naj zahtevam original rešitve v prepis. A kaj mi podeli urad koperskega okr. šol. sveta?! Moja prošnja s popolnoma nedotaknjanim kolekom mi vrne brez vsake druge besede kot: „K. K. Bezirksschulrath in Capodistria. Praes. 16. XI. 1903., Nr. 1159“.

Na opetovano mojo prošnjo za original rešitve je zahteval nadzornik še tisto prošnjo nazaj. Bodi, in poslala sem mu jo! Kaj mi tudi rabi ta prošnja?! Nedotaknjenega kolka je pa bilo vendar škoda.

Ker ni bilo ne v Kopru ne v Trstu in ne na ministrstvu pomoči zame, se mi je ponudil neki član c. kr. okr. šol. sveta ter me zagotovil, da on dožene stvar do konca ter mi pribori, kar mi drugi nočejo. Boril se je gospod celih šest mesecev, pa brez uspeha; zakaj po preteku tega časa mi vrne moje dokumente s pripombo, da mi manjka še najglavnejši vir, t. j. potrdilo od tržaške mestne občine, da sem se v resnici sama odpovedala službi. Slušala sem ter si preskrbela tudi to. Isti gospod mi je naročil, naj začnem sedaj vso stvar iznova. Pričela sem, a koj pri višji šol. inštanci — v Kopru namreč — sem zadela ob nepremakljivo steno. Vrne mi moja novo prošnja s pripombo, da sta vso stvar imela že deželni šol. svet in tudi ministrstvo v rokah, tedaj čemu treba novega pisanja? To je tedaj moj službeni boj za že priznane in uživane pravice.

Prosim tedaj pojasnila:

1. Sme li c. kr. okr. šol. svet pridržati v svojem arhivu prošnje učitelja na kako višjo šolsko inštanco?
2. Urad okr. šol. sveta v Kopru trdi, da je moja prošnja bila pri ministrstvu. Če je bila, kar ni mogoče — ali lahko uložim pritožbo na višje sodišče in zahtevam lahko original v pregled, oziroma v prepis?
3. Imam li kaj upanja do zmage? Da se mi priznajo moja službena leta in doklade.
4. Če je kaj upanja, nasvetujte mi kakega v šolskih stvareh večšega odvetnika, ki mu naj izročim vso zadevo!
5. Sme li okr. šol. svet moje prošnje na višje istance vrniti, ne da bi jih poslal na določeno jim mesto? To se je zgodilo pri moji II. prošnji.

6. Služila sem v tržaški okolici celih 17 let, imela sem tedaj pravico do $\frac{2}{3}$ cele moje plače, da se mi všteva v penzijo. Ali zahtevam to še sedaj lahko?

7. Bil je povsem dokazano, da nisem pretrgala službe celo leto in da sem se ji sama odpovedala. (Glej zakon za Istro z dne 30. marca 1870., dež. zak. § 61.)

Zatirana učiteljica.

Odgovor:

Pređen Vam moremo prav svetovati, bi morali vse Vaše akte, dekrete in odloke imeti v rokah. Iz njih bi se prepričali: prvič, kakšne pravice so se bile Vam podelili takrat, ko so Vas v Istri nastavili, drugič pa, ali so Vaše prošnje in pritožbe res prišle ali pa ne v roke tistim inštamam, na katere so bile naslovljene.

Iz vseh Vaših trnjevitih potov, za kar Vas pomilujemo, pa posnemljemo, da ste žalibog menda Vi sami zakrivali, da se nahajate v nepovoljnem materialnem in pravnem položaju. Ko ste še služili v tržaški okolici, ni kazalo, da ste se službi odpovedali. Koristnejše za Vas bi bilo, da bi si bili le dopust izposlovali, ker s tem ne bi bili službovanja pretrgali, kar je bilo prvo zlo. Drugo zlo je bilo, da ste bili najbrže takrat, ko ste sprejeli novo službo v Istri, zadovoljni s službenim dekretom, v katerem se je Vam priznala najbrže edino le plača, a nobena kvinkvenija. — Zaradi tega sodimo mi — kolikor nam je pač to mogoče razsoditi iz Vaših vrstic — da bo mogoče priti do prvih (1., 2. ali 3.) službeno-starostnih doklad edino le milostnim potom. Sicer smo pa Vam na daljno razpolago.

XLVIII.

Vprašanje:

Imel sem kot nadučitelj dosedaj prosto stanovanje. Slučajno pa sem dobil svojo hišo in v nji stanujem. To je dalo povod kraj. šol. svetu v D., da je izposloval pri c. kr. okr. šol. svetu odlok, ki mu zagotavlja, da sme krajni šol. svet sedaj moje šolsko stanovanje v najem dati, a ne jaz kot pravi uživalec, tako motivira svoj vkrep, ker imam stanovanje v lastni hiši. Je li ima c. kr. okr. šol. svet prav? Jaz menim, da ne, saj je stanovanje moje in mi gre po zakonu.

Nekateri ljubljanski učitelji tudi v lastnih hišah stanujejo, a stanarina se jim vseeno plačuje. J. R.

Odgovor:

Izvolite najprvo pogledati v svoj dekret. Ondi stoji, da Vam gre naturalno stanovanje ali 200 K stanarine. Ako Vam da krajni šolski svet 200 K stanarine namesto naturalnega stanovanja, ki ga Vi nočete uživati, se ne morete pritožiti zoper krajni šolski svet, ki je lastnik šolskega poslopja. Pritožba bi bila le tedaj utemeljena, ako se Vaše stanovanje sedaj tako uporablja, da je to uporabljano na škodo šoli in na kvar šolskemu in učnemu redu.

Če pa Vam krajni šolski svet ne plačuje 200 K stanarine, imate pravico pritožiti se na c. kr. deželni šolski svet zoper odlok c. kr. okrajnega šolskega sveta; to namreč tedaj, ako se Vam brani, dajati prazno naturalno stanovanje v najem stranki, ki ga ne uporablja na škodo učenim namenom.

Ako pa šolsko stanovanje ugaja vsem predpisom in ga krajni šolski svet ne more ali noče oddati za 200 K v najem, tedaj je pravica na njegovi strani, in Vam kaže, da daste Vi stanovanje v svoji hiši v najem in se vrnete v šolsko poslopje.

XLIX.

Vprašanje:

Učitelj je bil kaznovan pred 5. leti s tem, da se mu ni priznala, oziroma ne nakazala starostna doklada po c. kr. dež.

šol. svetu vkljub temu, da mu jo je c. kr. okr. šol. svet bil pripoznal.

Sedaj po dolgih 5. letih se mu je vendar priznala starostna doklada — oziroma kar dve ob enem; noče se mu priznati pa povrnitev starostne doklade skupno za 5 let nazaj. t. j. 400 K.

1. Ali je opravičen učitelj tirjati sedaj tudi za 5letno prikrajšbo na starostni dokladi v skupnem znesku 400 K? Zdi se mi, da je upravno sodišče pred več leti na rekurs nekega — menda moravskega učitelja — enak slučaj za tako povrnitev ugodno rešilo.

2. Starostna doklada menda učitelju pripada po razsodbi upravnega sodišča od dneva dekreta definitivne nastave, ne šele prihodnji mesec potem. X.

Odgovor:

To je zamotano vprašanje. Pravilno so postopale šolske gosposke v tem slučaju, ako so izrekle v dekretu, s katerim so Vas disciplinirale, da se Vam kvinkvenija za pet let zavleče. S tem bi bili na škodi le za obresti od 400 K. Tako boste pa na škodi za celih 400 K, ako ne boste služili toliko časa, da se Vam pripozna vseh 6 kvinkvenij. Vložite prošnjo, da se Vam vsaj za 2 leti prej pripozna prva kvinkvenija, oziroma tudi druga doklada od teh dveh; zakaj disciplinarna kazen, ki ste jo dobili, izgubi v treh letih — in ne šele v petih letih! — svojo škodljivo moč. — To je pa malenkost, ako se nakaže kvinkvenija za vsak dan ali šele za vsak mesec. Res je v nekem slučaju upravno sodišče za vsak dan odločilo. Ker pa nakazujejo plačo le za cele mesece, se utegne z ozirom na zakone upravno sodišče vbodoče izreči za cele mesece.

L.

Vprašanje:

Okrajni šolski svet mi je priznal zakonito stanarino, ker se je krajni šolski svet branil urediti mi stanovanje po zakonitih določilih.

1. Kaj naj storim, da dobim pravico do priznane stanarine?

2. Če zapustim sedanje stanovanje, ali se smem kje v bližini začasno naseliti tudi v takem stanovanju, ki ni kompetentno, ne da bi izgubil pravice do stanarine? V. P.

Odgovor:

Lahko se preselite v drugo stanovanje, kakršnokoli, ako je odlok okrajnega šolskega sveta že pravomočen, kar velja v tem slučaju, če se ni krajni šolski svet pravočasno pritožil zoper odlok omenjene gosposke.

* * *

Vsakemu vprašanju mora biti priložena znamka za 20 h. To ponavljamo še enkrat. Kdor ne izpolni tega pogoja, mu ne odgovorimo. Tudi to ponavljamo še enkrat.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo je priredilo dne 16. januarja letošnje drugo mesečno zborovanje (učiteljski večer), ki je pri njem predaval g. šolski svetnik prof. dr. Janko B e z j a k „o Kernovi teoriji in nje pomenu za stavkovo analizo“. Zborovanje je bilo precej dobro obiskano, pa vendar bi bilo lahko še mnogo boljše. „Večer“ je otvoril društveni predsednik tovariš Jakob D i m n i k, ki je vse prisotne toplo pozdravil, posebno še g. monsignora Tomo Z u p a n a, ki je kot vnet šolnik in učiteljski prijatelj dobro znan med kranjskim učiteljstvom še izza dobe, ko je bil član deželnega šolskega sveta ter je kot tak vedno